

DON QUIJOTE

Riddaren av den sorgliga skepnaden

LÄRARHANDLEDNING

Don Quijote - Riddaren av den sorgliga
skepnaden av Pelle Öhlund

Efter Miguel de Cervantes roman
"Den snillrike riddaren Don Quijote"

Till läraren:

Det lämpligaste är att använda
handlingsbeskrivningen och av-
snittet om Cervantes och hans tid
som förberedelse inför föreställningen
och sedan använda diskussions-
frågorna som efterarbete.

Diskussionsfrågorna är förslag till
ämnen, förmodligen har eleverna
även andra frågor att ta upp efter
föreställningen.

BYTEATERN
KALMAR LÄNS TEATER

byteatern.se
0480-49 69 40

Ka

REGION
TEATERN
BLEKINGE · KRÖNOBERG

regionteatern.se
0470-70 05 00

OM HANDLINGEN I DON QUIJOTE

”Don Quijote” är en roman, skriven i början av 1600-talet av den spanske författaren Miguel de Cervantes. Det är en storslagen hyllning till människans drömmar, fantasier och goda vilja och har blivit utnämnd till världens bästa roman.

Berättelsen handlar om en fattig adelsman. Han ägnar sig åt att läsa riddarromaner, fyllda av äventyr (idag skulle vi kalla det Fantasy) där goda riddare kämpar mot jättar, monster och onda riddare. Adelsmannen är en godhjärtad idealist, han drömmer om att själv vara riddare, tar namnet Don Quijote och tillsammans med sin granne Sancho Panza reser han ut för att rädda världen.

På sin resa upplever de mängder av komiska, rörande och fantastiska händelser där Don Quijotes fantasi, drömmar och idealism krockar med omgivningens krassa och så kallat realistiska syn på verkligheten. Don Quijotes systerdotter och hushållerska ser hans drömmar och fantasier som galenskap och skickar ut folk för att tvinga honom att komma hem.

OM FÖRFATTAREN CERVANTES

Författaren Cervantes levde mellan 1547 och 1616. Han föddes och levde större delen av sitt liv i Spanien. Cervantes var i likhet med Don Quijote en äventyrare – bland annat var han en soldat som skadades svårt i ett sjöslag och hamnade senare i fångenskap i Nordafrika, där han satt i fem år.

På Cervantes tid hade Spanien varit arabiskt/muslimskt i många hundra år, men i slutet av 1400-talet besegrades muslimerna av spanjorerna. Direkt efter detta följdes icke-kristna folkgrupper av det spanska samhället och såväl muslimer som judar drabbades av detta.

Cervantes levde i detta mångkulturella Spanien – men i romanen visar han inte någon form av främlingsfientlighet. Romanfiguren Don Quijote är istället mycket öppen mot alla människor – även om han ibland, i sitt goda syfte, också är våldsam.

Vill ni läsa mer om Cervantes finns en artikel ur Svenska Dagbladet här:
http://www.svd.se/kultur/understrecktet/don-quijote-utmanade-tidens-rasism_6163755.svd

VÅRA IDÉER MED FÖRESTÄLLNINGEN

I vår föreställning vill vi undersöka tron på "det omöjliga" och poängtera vikten av fantasier och visioner. Hur skulle världen se ut om inte människor någonsin tänkt nya och annorlunda tankar och sett på tillvaron på ett annat sätt? I detta tema finns också kärleken och hur en förälskad person kan uppleva en annan människa.

Ett annat genomgående tema är öppenheten mellan människor. Don Quijote och Sancho Panza är till exempel väldigt olika. Ändå följs de åt och deras vänskap blir allt starkare.

Eftersom en teaterföreställning är "på låtsas", en överenskommen lek mellan teatern och publiken, ser vi också en likhet mellan berättelsen och föreställningens form. Vi vill att föreställningen ska vara en fantasifylld teaterlek där allting kan hända.

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR

Om drömmar, visioner, fantasi och att tro på "det omöjliga"

När Don Quijote ger sig ut på sina äventyr vill han vara som de riddare han läst om i sina böcker. Han tror på sina drömmar och fantasier om hur världen ser ut – och hur han vill att den ska se ut.

- Är det vanligt att drömma att man är någon annan? Vad drömmer man om? Varför? Vill man berätta detta för andra?
- Är det lätt eller svårt att förstå Don Quijotes tankar och handlingar? Varför?

Don Quijote är en idealist – han vill förändra och förbättra världen med sina drömmar och visioner. Han ser också på andra människor på ett annorlunda sätt.

- Hur uppfattar pjäsens andra karaktärer Don Quijote? Påverkar han deras liv på något sätt? På ett positivt eller negativt sätt?
- Vem skulle Don Quijote kunna vara idag? Finns det någon motsvarighet?
- Hur skulle världen vara om människor inte hade drömmar och fantasier?
- Vilket utrymme har ni för egna tankar och nya idéer?
I skolan, hemma, ute i samhället?
- Upplever ni att ni har möjlighet att förverkliga era egna drömmar? Skulle ni vilja att det var på ett annat sätt? I så fall hur?

Don Quijotes attityd mot de som är annorlunda

På värdshuset möter Don Quijote ett par som behöver ett rum.

- Vilken attityd har värdshuset mot det främmande paret?
- Varför visar de den attityden?
- Vilken attityd har Don Quijote mot det främmande paret?
- Varför visar han den attityden?
- Vad säger detta om Don Quijote respektive om värdshuset?

Don Quijote möter också en grupp kriminella.

- Vilken attityd har Don Quijote mot de kriminella?
- Varför visar han den attityden?
- Vad säger detta om Don Quijote?
- Vilka konsekvenser får hans attityd?

"Att slåss mot väderkvarnar"

När man idag säger att någon "slåss mot väderkvarnar" syftar man på en av händelserna i berättelsen om Don Quijote.

- Vad menar man när man säger att någon "slåss mot väderkvarnar"?
- Är uttrycket positivt eller negativt menat?
- Vad tycker människor i allmänhet om den som "slåss mot väderkvarnar"?

Vänskapen mellan Don Quijote och Sancho Panza

Don Quijote och Sancho Panza är väldigt olika som människor. Ändå följer Sancho hela tiden Don Quijote på alla äventyr.

- Varför tror ni Sancho följer med Don Quijote?
- Finns det likheter mellan Don Quijote och Sancho Panza? Vilka i så fall?
- Förändras Don Quijote under föreställningens gång? Hur?
- Förändras Sancho Panza under föreställningens gång? Hur?

Don Quijotes motståndare

Don Quijote får snabbt ett antal motståndare, bland annat systerdottern och hushållerskan.

- Vad vill systerdottern och hushållerskan? Har de rätt eller fel i sin kritik mot Don Quijote? Varför?
- Kunde de gjort på något annat sätt?

Prästen och kandidaten Carasco anlitas för att få hem Don Quijote och till sist lyckas de.

- Blir deras sista projekt, när de får hem Don Quijote, lyckat?

Hertiginnan och Hertigen bjuder in Don Quijote och Sancho Panza till sitt slott.

- Varför gör de detta?
- Vilka konsekvenser får detta för Don Quijote och Sancho?

Bokbålet

Systerdottern och hushållerskan menar att Don Quijotes "galenskap" beror på hans läsning och bränner hans böcker.

- Att bränna böcker har en speciell symbolisk betydelse och anses allmänt vara ett allvarligt brott mot mänskligheten.
- Varför anses det vara så allvarligt att bränna böcker?
- Vad innebär det att bränna böcker? Vad innebär det mer än att bränna papper?
- Känner ni till något bokbål som fått stor betydelse i historien?

Don Quijotes kärlek till Dulcinea

I Don Quijotes fantasivärld måste han ha en vacker kvinna att älska. Han ser bondflickan Aldonza och påstår att hon är den vackra prinsessan Dulcinea.

- Hur tycker ni Don Quijote betar sig inför Aldonza?
- Hur tror ni det är för Aldonza att möta Don Quijote på detta viset?
- Hur tror ni det är för Don Quijote att möta Aldonzas attityd?
- Känner ni igen situationen från era egna liv? Hur upplever ni en sådan situation?
- Förändras Aldonzas uppfattning om Don Quijote under föreställningens gång? I så fall hur?

Föreställningens form och uttrycksmedel

Allting som finns och görs på scenen under föreställningen, allt som syns och hörs, betyder något i pjäsen.

- Vilka olika konstnärliga medel, exempelvis skådespelarna och deras roller, sång, berättande och olika scenografi- och rekvisitadetaljer finns med i föreställningen?
- Vad betyder de olika uttrycksmedlen? Lista upp de olika konstnärliga medlen och diskutera vad de kunde betyda i berättelsen.
- Hur gör skådespelarna för att visa att de spelar många olika roller?
- Hur skapas Don Quijotes fantasier och drömmar på scenen, (de episoder där han bygger upp sina egna bilder av verkligheten)?

Språk och text

En del av pjäsen är skriven som vers/rytmiserad text.

- Hur uppfattas språket och den rytmiserade texten? Är det lätt eller svårt att förstå? Varför?
- Har den rytmiska texten någon funktion? I så fall vilken?
- Uppfattas pjäsen annorlunda när det är rytmisk text? I så fall hur?
- Finns det någon motsvarighet idag?

FÖR MER LÄSNING REKOMMENDERAR VI

Artiklar och internet

<http://ivanczitrom.blogg.se/2011/january/slass-med-vaderkvarnar.html>

<http://dsjnlitteratur.blogspot.se/2012/10/riddaren-av-den-sorgliga-skepnaden.html>

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Riddarroman>

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Fantasy>

http://www.svd.se/kultur/varfor-ar-don-quijote-modern_387135.svd

Litteratur

”Tirant den Vite” av Joanot Martorell är en riddarroman från 1400-talet, alltså en sådan berättelse som Don Quijote läser och blir inspirerad av. Den finns i svensk översättning: Martorell, Joanot, Tirant den Vite, Stockholm 1994

Film

<http://www.njutafilms.com/don-quixote/>